

Sammanfattning av information om Tuberkulos – tbc *

Tuberkulos, som också kallas tbc, är en infektionssjukdom som framför allt påverkar lungorna. Det är ovanligt att smittas av tuberkulos i Sverige, men i flera delar av världen är tbc en av de vanligaste infektionssjukdomarna. Det finns effektiva läkemedel mot tbc och de flesta brukar bli helt friska med behandling.

Symtom

Tuberkulos är vanligast i lungor och lymfkörtlar, men kan ibland påverka andra kroppsdelar.

Tuberkulos i lungorna

Vid tuberkulos i lungorna är det vanligt att du har följande symtom:

- Du har hosta, som ofta har pågått i mer än tre veckor.
- Du hostar upp slem. Det kan också vara blod i det upphostade slemmet.

Du kan också ha ett eller flera av de här symtomen:

- Du har dålig aptit.
- Du har ofrivilligt gått ner i vikt.
- Du har feber.
- Du svettas på nätterna.
- Du känner dig svag och trött.
- Du har ont i bröstkorgen.

Hur smittar tuberkulos?

Tuberkulos sprids med tuberkelbakterien. Den smittar från människa till människa genom luften.

En person som har tbc i lungorna och tuberkelbakterier i sina upphostningar är smittsam och kan sprida sjukdomen. Men det är bara vissa personer med tuberkulos i lungorna som har bakterier i upphostningarna. Finns det inga tuberkelbakterier i slemmet smittar personen oftast inte.

När en person med smittsam tuberkulos hostar, nyser eller spottar sprids små droppar som innehåller bakterierna i luften. Andas du in dropparna med bakterierna kan du bli smittad.

Tbc i andra organ än lungorna och luftvägarna smittar inte. Personer som är smittade men som inte är sjuka, är inte heller smittsamma. Det kallas att de har vilande tuberkulos.

Krävs nära kontakt

För att du ska bli smittad krävs vanligen en upprepad och nära kontakt med en person som har smittsam tbc. Bakterierna sprids i första hand till familj, partner och andra som den som är sjuk bor med. Barn blir lättare sjuka än vuxna om de smittas, men barn är nästan aldrig själva smittsamma.

Smittsamheten minskar snabbt vid behandling

Efter två veckor av behandling mot tuberkulos i lungorna är smittsamheten vanligtvis låg eller helt borta. Utan behandling kan tuberkulos i lungorna som inte smittar utvecklas till att bli smittsam.

Vilande och aktiv tuberkulos

De allra flesta som blir smittade av tbc blir inte sjuka, det vill säga de får inga symptom och smittar inte. Det kallas att tuberkulosen är latent eller att den ligger vilande i kroppen. Men tuberkulosen kan bli aktiv senare och det är då du blir sjuk.

Knappt var tionde vuxen som har utsatts för tbc-smitta blir sjuk. Om du blir sjuk är det ofta inom två till fem år efter att du har smittats. Ibland kan du bli sjuk långt efter att du har blivit smittad, till exempel om immunförsvaret försvagas senare i livet.

Den som har vilande tuberkulos kan få förebyggande behandling för att minska risken för att bli sjuk. Vilande tbc smittar inte.

Undersökningar

För att ställa diagnosen tuberkulos behöver läkaren ofta göra flera undersökningar. Det är ofta tuberkulintest/eller blodprov och lungröntgen.

Behandling vid aktiv tuberkulos

Tuberkulos kan vara en svår sjukdom, men det finns effektiv behandling. Du blir vanligtvis helt frisk om diagnosen ställs innan du har blivit allt för sjuk och du inte samtidigt har andra svåra sjukdomar.

Att du har varit sjuk i tbc en gång innebär inte att du aldrig mer kan bli sjuk i tbc. Du kan till exempel bli smittad på nytt och därefter insjukna igen.

Kontaktspårning

Tuberkulos är en anmälningspliktig sjukdom. Det betyder att den läkare som ställer diagnosen tbc måste anmäla det till smittskyddsläkaren i länet.

Vaccin mot tbc

Om du inte arbetar med eller umgås nära personer som har tbc är risken mycket liten att du får sjukdomen. Du behöver då inte göra något speciellt för att undvika att smittas.

Vaccinet mot tbc kallas BCG-vaccin, Bacillus Calmette-Guérin-vaccin. BCG-vaccinet har en varierande skyddseffekt. Mot de allra farligaste tbc-formerna, som främst små barn kan få, skyddar vaccinet bra.

Före 1975 rekommenderades att alla nyfödda i Sverige skulle BCG-vaccineras mot tbc. Eftersom tuberkulos blivit allt ovanligare har den rekommendationen tagits bort. Tidigare rekommenderades också vaccin till vuxna som till exempel arbetade i miljöer där risken för smitta var hög eller inför längre resor till länder där tbc är vanligt. Men eftersom vaccinet har bedömts inte vara tillräckligt effektivt för vuxna har även dessa rekommendationer tagits bort.

Få smittas i Sverige

Tuberkulos är i dag en ovanlig sjukdom i Sverige. Varje år blir omkring 800 personer sjuka i tbc i Sverige. Antalet är bland de lägsta i världen i förhållande till folkmängden. De allra flesta som blir sjuka är yngre vuxna som kommer från länder där sjukdomen är utbredd.

De som är födda i Sverige och insjuknar i tbc är vanligtvis äldre som smittades i ungdomen eller har närstående från länder där tbc är vanligt.

*Källa: [www.1177.se/vasterbotten/fakta-och -rad/sjukdomar/tuberkulos--tbc/](http://www.1177.se/vasterbotten/fakta-och-rad/sjukdomar/tuberkulos--tbc/)